

דברי חיזוק ונביאות מופלאים על מאורעות זמנינו

על פי דברי הרמ"ק ובעל חוות דעת

מהרה"ק מצאנז קלויזענבורג זיע"א

שאמר בשיעור חורש"י פרשת ואתחנן תש"מ

האומה שהיתה נכנעת תחת ישראל, תקום ותתגבר על ישראל סמוך לביאת המשיח

הנה רחש לבי דבר טוב להביא עמי לשיעור חומש ורש"י את הספר "אמת ליעקב" על אגדות הש"ס (שנדפס כעת מחדש בדפוס נאה) - שחיברו הגה"ק רבי יעקב מליסא זצוק"ל בעל חוות דעת ונתיבות המשפט ועוד, שהיה פוסק עליון לפני יותר ממאה וחמישים שנה - כי לדעתי מצוה ללמד ברבים את לשונו הקדוש ולהראות לעם ה' את דבריו אלה הנאמרים באמת, למען ידעו דור אחרון כי חכמי הש"ס וכל הקדושים העליונים בדורות הראשונים כבר חזו ברוח קדשם את כל אשר יקרה באחרית הימים עד היום האחרון, ואין דבר נעלם מנגד עיניהם הקדושות.

דבריו הקדושים שם נסובים לבאר את המסופר באגדתא דרבה בר בר חנה במסכת בבא בתרא (עג): וז"ל הגמ', ואמר רבה בר בר חנה, זימנא חדא הוה קא אזלינן בספינתא, וחזינן ההוא כוורא דיתבא ליה חלתא אגביה, וקדח אגמא עילויה [פעם אחת הפלגנו בספינה, וראינו דג שהיה חול נקבץ על גבו, וצמחו עליו עשבים], סברינן יבשתא היא, וסלקינן ואפינן ובשלינן אגביה [סברנו שלפנינו נמצא אחד מאיי הים, ועלינו עליו, ואפינו ובשלנו עליו], וכד חם גביה אתהפיך [כשהתחמם גבו של הדג מחמת הבישול והאפיה, התהפך הדג על גבו], ואי לא דהוה מקרבא ספינתא הוה טבעינן [ואם לא שהיתה הספינה קרובה היינו טובעים בים], ע"כ.

על כך כותב שם באמת ליעקב, וזה לשון קדשו: ונראה לפרש, שראה ברוח הקודש שיהיה קודם ביאת משיח, שיגביה הישראל שתחת ממשלתו על שאר אומות (פירוש דבריו, שקודם ביאת המשיח יגביה הקב"ה מעל שאר האומות את עם ישראל שהם תחת ממשלתו של הקב"ה, וזה הרמז בעליה על הדג).

והאומות מכונים בשם 'כוורא' (כוונתו נראה, על פי מה שמצינו כתוב (יחזקאל כט, ג) כה אמר ה' אלוקים הנני עליך פרעה מלך מצרים התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו וגו' (וע"ע בספר אמת ליעקב שם לעיל מיניה, ד"ה ועתה לפענ"ד)).

וזה שאמר, **דיתבא חלתא**, דחלתא הוא מלשון חולה, והיינו שהותש כוחו של אומה זו, (כלומר שאומה זו שבני ישראל ישלמו עליהם יותש כוחה). וקדח **אגמא עילויה**, והאגמא הוא מלשון הכנעה ושפלות כמבואר בערוך (ערך אגם) מלשון הלכוף כאגמון ראשו (ישעיה נח, ה), כלומר שגדלו הכנעה על האומה (פירוש שתגדל מאד ההכנעה של אומה זו תחת יד ישראל). **סברינן יבשתא**, כלומר שחשבו שכבר יבשו תקותם (פירוש שיסברו ישראל שאבדה תקוותם של האומה המוכנעת תחתם ואפשר לעשות בהם מה שלבם חפץ). ו**סלקינן ואפינן ובשלינן**, היינו שרצו הישראל להגביה עצמם עליהם ולמשול עליהן, וכד חם גביה אתהפיך, כלומר נהפכו ונתחזקו עליהם (שיתהפכו בני האומה ויתחזקו על ישראל), ואי לאו דהוי מקרבא ספינתא הוי **טבעינן**, כלומר שדבר זה יהיה קרוב לגאולה, מחמת שנתהפך ונתגברו מאוד על ישראל, ואילו לא היה קריבת הגאולה הוי **טבעינן**. עכ"ל בתוספת ביאור.

ואגידה לכם את אשר יקרה אתכם באחרית הימים

על אלו הדברים של האמת-ליעקב, מתבטא שם מרן זי"ע: דבריו הם פלא והפלא, ואף אם היה אדם כותב פירוש זה בדורנו היה הדבר חידוש בעיני, וכל שכן שהדברים נכתבו לפני יותר ממאה וחמישים שנה, ורואים בעליל כי רוח ה' נוססה בקרבו ואין אלו אלא דברי נביאות ממש, וללמד על הכלל כולו יצא איך שחכמי הש"ס ברוח קדשם ראו כל אשר יהיה עד קץ הימים, ופלא הוא שלא התפרסמו דברים אלו עד היום בכל תפוצות ישראל.

ונראה להוסיף נופך בביאור הדברים, כי הנה עצם מעשה זה שסיפר רבה בר בר חנה על כל פרטיו הוא כולו ענין שמחויץ לדרך הטבע, כי מי שמע ומי ראה כזאת שדג גדול בים יתכסה בחול ויצמחו עליו עשבים עד שישברו בני אדם שהוא אחד מאיי הים ויעלו עליו לאפות ולבשל, והרי זה בא ללמדנו, על כל מה שענינו רואות את השתלשלות הענינים בארץ ישראל בדור האחרון, להוציא מדעתם הנפסדת של אותם תועי לב הסבורים כי כוחם ועוצם ידם עשה את החיל הזה, אלא עלינו לדעת שהכל הוא שלא כדרך הטבע, ורק יד אלוקים עשתה זאת המסבב כל הסיבות ועילת כל העילות, שכך עלתה לפניו במחשבה תחילה שלפני ביאת המשיח מוכרח להיות סדר הדברים באופן זה, והוא מפלאות תמים דעים ומהנסתרות לה' אלוקינו ואין אתנו יודע בהם עד מה.

והדבר ברור כשמש שלפיכך עשה ה'

ככה שיתגלו הדברים בגמרא ובספר אמת ליעקב, למען ידעו הדור האחרון, שכל המתרחש בעולם הכל כבר כתוב וקצוב מששת ימי בראשית שכך מוכרח להיות סדר הדברים לפני ביאת הגואל, וכן ראו הצדיקים הקדושים את אשר יקרה באחרית הימים, כפי שמוכא מהרמ"ק בספה"ק אור החמה כמה ענינים שיהיו לפני ביאת המשיח* ומכל זאת עלינו ללמוד בינה, שכל המאורעות שמתחוללים בעולם בדור האחרון מאת ה' היתה זאת היא נפלאות בעינינו, ואין בהם שום טבע כלל.

העת צרה לפני ביאת המשיח יהיה שלא כדרך הטבע — וגם ישועת ה' תהיה כהרף עין שלא כדרך הטבע

למדנו ממעשה זה דרבה בר בר חנה, שכל העת צרה שלפני ביאת המשיח יהיה באופן שלא כדרך הטבע, וכמו שביארנו שעל זה נאמר 'והיתה עת צרה אשר לא נהיתה מהיות גוי עד העת ההיא', וממילא גם ישועת ה' כהרף עין תהיה באופן שלא כדרך הטבע, שהאומה הנשלטת תחת יד ישראל תקום על ישראל, ובני ישראל יבהלו ויפלו על פניהם ויאמרו להיכן נלך ול'היכן נבוא, ואז כשיחשבו שאפסה תקוה אזי פתאום יבוא אל היכלו וישמעו את קול צפירת הספינה הקרובה, שהוא משל לקול שופר גדול אשר יתקע לחרותנו, ובעת ההוא ימלט עמך כל הנמצא כתוב בספר.

במה שהזכיר כאן מרן זי"ע מהרמ"ק שכתב מה שיקרה לפני ביאת המשיח, הכוונה למש"כ בספה"ק אור החמה פרשת וירא (לאחרונה גם מודפס מכת"י מודינא בספר "אור יקר" מהרמ"ק). על דברי הזוה"ק (ח"א דף קיט, א) ויזדווגון כלהון עממא על ברתיה דיעקב, לאדחייא לה מעלמא, ועל ההוא זמנא כתיב (ירמיה ל, ז) ועת צרה היא ליעקב וממנה יושע. וזה לשון קדשו: ויזדווגון, ס"א ויזדמנון כולהון עממא שיעשו עצת שלום ביניהם, ויתחפכו לישראל להשמיד מפני שהקימו להם מלכות, ותהיה עת צרה ליעקב, אמנם לא יבואו לשבר אלא וממנה יושע. עכלה"ק. וראה בדברי קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע בשיעור חומש ורש"י פרשת תולדות תשל"ה (גליון אלף שנ"ב): דברי הרמ"ק האלו אשר נאמרו כבר לפני ארבע מאות שנה ברוח הקודש גלוייה, הם נחמתי בעיני, כאשר בכל עת אשר נפשי עלי תשתוחח אני חוזר ומעיין בדבריו אלו ומתבונן בפירושם, ולולא דבריו איני יודע אם הייתי יכול להחזיק מעמד. עיי"ש באריכות.